

Prihaja čas za sajenje

ZGODNJA JESEN, TOREJ TUDI ŽE SEPTEMBER, JE IDEALEN ČAS ZA SAJENJE TRAJNIC. V PRIMERJAVI S POMLADANSKIM SAJENJEM, KO TRAJNICE ŠELE ZAČENJAJO ODGANJATI IN SI TEŽKO PREDSTAVLJAMO, KAJ BO ZRASLO IZ NJIHOVE TAKRATNE PODOBE, SO ZDAJ V POLNEM RAZRASTU. KER IMAMO OB IZBIRI IN NAKUPU BOLJŠO PREDSTAVO O RASTLINI, JI TUDI LAŽE NAJDEMO PRAVO MESTO V VRTU, DA DOSEŽEMO ČIM BOLJŠI UČINEK.

Septembra je zemlja še topla, to pa je pomembno za ukoreninjanje novo posajenih rastlin. Koreninski sistem se lahko do zime že lepo razraste, kar pomeni, da bodo spomladi bujno odgnale. Tako bomo imeli prihodnjo sezono že polno razraščene trajnice. Drugi razlog v prid jesenskemu sajenju je zalivanje – če trajnice sadimo pozno spomladi ali poleti, jih moramo potem stalno zalivati, da se zaradi pripeke in višjih temperatur ne bi posušile. Zdaj temperature niso več tako visoke, hkrati pa so tla bolj vlažna, tako da je potreba po zalivanju le občasna. Med trajnice jeseni ne pozabimo posaditi čebulnic, ki nas bodo razveseljevale v pomladanskih mesecih.

Trajnice lahko torej sadimo vse do pozne jeseni. Obstaja pa tudi nekaj izjem – take so na primer tiste, ki izvirajo iz toplejših predelov sveta, kot so sivka, *Lavandula angustifolia*, različne vrste in sorte matrine dušice, *Thymus*, in druge. Te je priporo-

čljivo posaditi jeseni čim prej, še preden nastopijo ohladitve.

OSKRBA TRAJNIC

Da bi bila greda s trajnicami jeseni čim lepša, je priporočljivo, da se mednje odpravimo s škarjami v rokah. Porežemo vsa odcvetela cvetna stebela in odstranimo suhe dele. Porežemo lahko vse, kar kvari pogled na trajnice, ki so v tem času lepe. Rastline, ki so se preveč razrasle, lahko razdelimo oziroma razredčimo, tiste, ki smo jih posadili na napačno mesto, pa lahko v tem času presadimo. Po presajanju jih zalijemo. Dognojevanje jeseni ni več potrebno. Na gredi pa lahko dodamo kompost, ki bo izboljšal strukturo in hranilnost tal.

TRAJNICE KOT ENOLETNICE

Pri izbiri in nakupu trajnic moramo biti pozorni tudi na njihov videz v lončku, ki je povezan z načinom gojenja. V specializiranih vrtnarijah rastline gojijo večinoma na prostem, kjer se utrdijo in primerno razrastejo, preden pridejo do končnega kupca. Pri tem ne pretiravajo s količino gnojil in dognojevanjem, ker to pri rastlinah, ki so namenjene predvsem za saditev na prosto, ni potrebno. Zaradi tega trajnice v lončku niso videti tako bogato in razkošno kakor enoletnice in balkonsko cvetje. Te rastline so gojene v rastlinjakih, njihovo gnojenje je strogo kontrolirano, rok trajanja pa omejen, saj so namenjene le za eno rastno sezono. V vrtnih centrih se vse pogosteje

1. JESENSKE ANEMONE CVETIJO V RAZLIČNIH ODTENKIH ROŽNATE IN V BELI BARVI. NJIHOVI CVETOVCI SO LAHKO TUDI VRSTNATI. NOVEJŠE SORTE SO NIŽJE, V VRTOVH PA ZASLEDIMO STARE, KI SEŽEJO TUDI ČEZ POLDRUGI METER.

2. KITAJSKI TRSTIKOVEC *MISCANTHUS SINENSIS 'VARIEGATUS'* SE ODLIKUJE PO VZDOLŽNIH BELIH PROGAM NA OZKIH LISTIH IN JE ENA OPAZNEJŠIH SORT MED TO VRSTO OKRASNIH TRAV.

3. HERMELIKA *SEDUM 'HERBSTFREUDE'* SE ODLIKUJE PO VELIKIH PLOŠČATIH SOCVETJIH IN ZANIMIVI OBLIKI RASTI. SADIMO JO NA SUHA IN SONČNA RASTIŠČA. NJENI CVETOVCI PRIVABLJAJO MNOŽICO ČEBEL IN METULJEV. NA FOTOGRAFIJI V DRUŽBI ČIŠLJAKA.

4. KITAJSKA PLAVICA Z RDEČE OBARVANIMI LISTI V DRUŽBI NIZKO RASTOČE JESENSKE ASTRE. LISTJE SE ZAČNE JESENI BARVATI, KO SE NIZKE NOČNE TEMPERATURE IZMENJUJEJO S TOPLIMI SONČNIMI DNEVI.

5. SVETILKA (NA FOTOGRAFIJI JE *CIMICIFUGA 'BRUNETTE'*) SE ODLIKUJE PO SVOJIH NAČEPLJENIH LISTIH, KI SO VIJOLIČASTO RDEČI. ZACVETI ZELO POZNO, DROBNI BELI CVETOVCI SO ZDRUŽENI V DOLGA SOCVETJA NA KONCU VISOKIH STEBEL.

6. JESENSKE ANEMONE ZACVETIJO NA KONCU POLETJA IN SO LEPE DO ZIME, KO IZ OSTANKOV CVETOV POGLEDA BEL PUH, PODOBEN VATI. MED BELIMI SORTAMI JE NAJBOLJ CENJENA 'HONORINE JOBERT'.

7. JESENSKE ASTRE IN JAPONSKA PERJANKA NA GREDI V PARKU. RAZLIČNE SORTE JESENSKIH ASTER SO LAHKO NAJRAZLIČNEJŠIH BARV.

SEPTEMBER MED TRAJNICAMI

pojavnajo tudi trajnice, ki so uvožene iz tujine ali gojene v vrtnarijah z enoletnicami in balkonskim cvetjem na enak način kakor enoletnice – torej v rastlinjakih; večinoma so pregojene. Zaradi tega so v prodajnem centru privlačne, vendar pogosto niso dovolj trpežne, da bi lepo uspevale tudi na prostem. Ker so siljene in prehitro gojene, niso utrjene za rast na prostem in po presaditvi velikokrat propadejo. Na to je treba še posebej opozoriti pri jesenskem sajenju. Siljene in prehitro gojene trajnice bodo namreč zelo težko preživele zimo.

SEPTEMBRA ZANIMIVE TRAJNICE

Septembra so v polnem razrastu najrazličnejše okrasne trave, od nižjih do tistih visoko rastočih. Med njimi je najbolj opazen kitajski trstikovec, *Miscanthus sinensis*. Poznamo veliko število sort, ki se razlikujejo po višini in obliki rasti, po barvi socvetij, po času cvetenja (nekatero zacvetijo šele oktobra), nekatere sorte pa se jeseni lepo obarvajo. Zanimive so tudi druge okrasne trave, kot so proso, *Panicum virgatum*, imperata z rdečimi listi, *Imperata cylindrica* 'Red Baron', šaši, *Carex*, sršica, *Calamagrostis*,

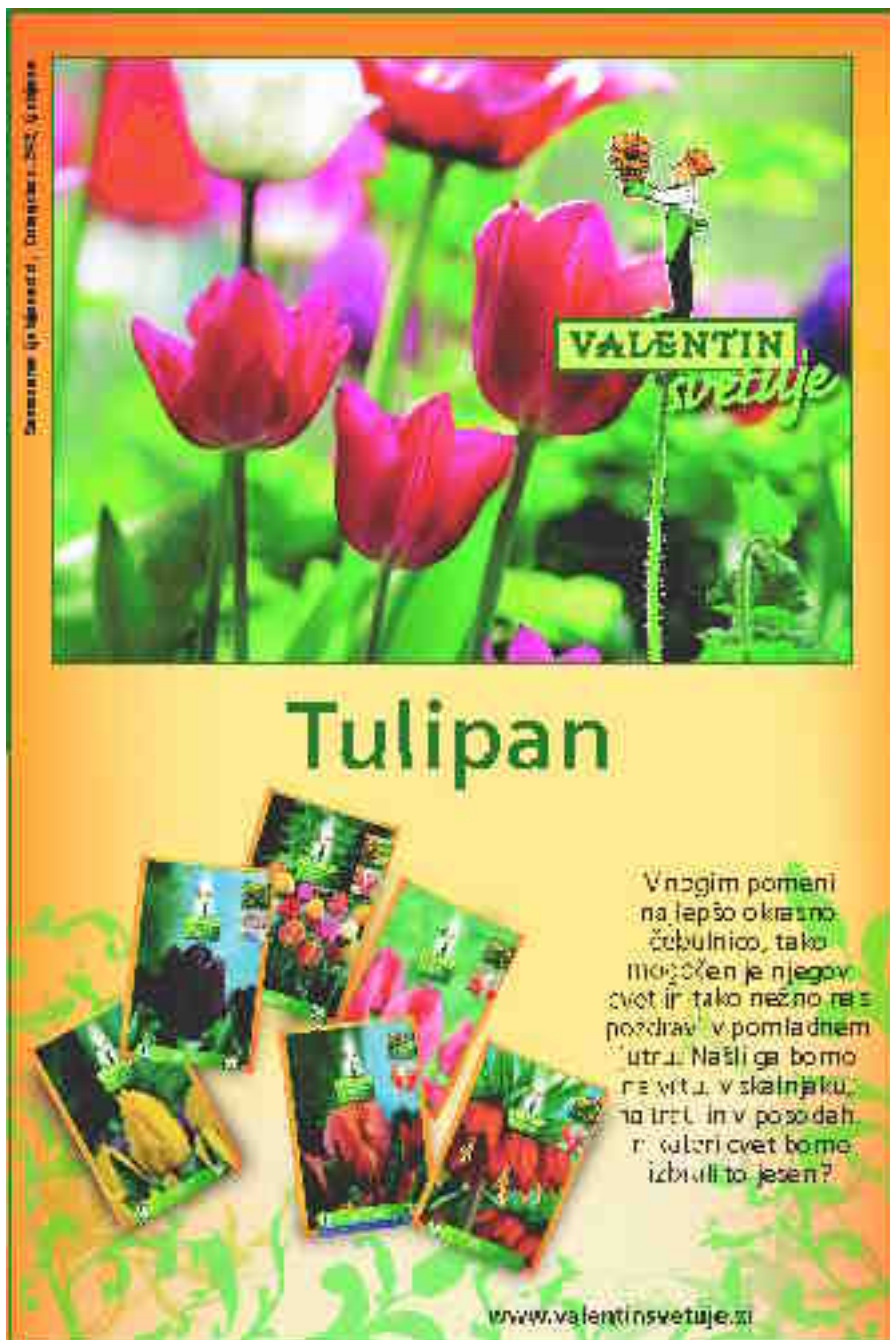
stožka, *Molinia*, japonska perjanka, *Pennisetum alopecuroides*, in druge.

Okrasne trave vnesejo v vrt mehko, njihovo gibanje v vetru je kot valovanje morja. Zelo lepo se ujemajo z najrazličnejšimi cvetočimi trajnicami, posebno tistimi, ki cvetijo jeseni. Spoznajmo najznačilnejše. Preobjeda, *Aconitum carmichaelii* 'Arendsii', ima velike vijoličasto modre cvetove. Za lepo in dolgo cvetenje je priporočljivo, da stalno raste v nekoliko vlažni zemlji. Sadimo jo lahko na sonce ali v delno senco. Zraste do meter visoko. Posebno lepa je v družbi jesenskih anemon ali japonskih vetrnic, *Anemone japonica*. Te zacvetijo na koncu poletja in so lepe do zime, ko se iz ostankov cvetov pojavi bel puh, podoben vati. Cvetijo v različnih odtenkih rožnate in bele barve. Sadimo jih na sonce in v delno senco. So trpežne trajnice. Sprva se razrašajo počasneje, ko se dobro vrastejo, pa zelo hitro. Novejše sorte zrastejo do 80 cm, poznamo pa tudi visoko rastoče, ki dosežejo 150 cm.

Jesenskih dni v vrtu si skorajda ne moremo predstavljati brez aster, *Aster*. Njihovi koški najrazličnejših barv popestrijo marsikatero megleno jesensko jutro. Posamezne vrste in sorte se med seboj razlikujejo po višini, velikosti in barvi cvetov. Aste najlepše uspevajo na polnem soncu, v nekoliko vlažni zemlji. Večina jih začne tvoriti cvetne popke šele takrat, ko se dnevi začnejo krajšati.

Kitajska plavica, *Ceratostigma plumbaginoides*, je do 40 cm visoka trajnica s čudovitimi indigo modrimi cvetovi septembra. Ko cveti, se začnejo listi barvati živo rdeče. Sadimo jo na sonce. Glede tal ni zahtevna. Na senčnih legah je privlačna svetilka, *Cimicifuga*. Odlikuje se po nacepljenih listih, ki so še posebno lepi pri sorti 'Brunette', pri kateri so vijoličasto rdeči. Zacveti zelo pozno, drobni beli cvetovi so združeni v dolga socvetja na koncu visokih stebel. Zraste do 160 cm. Svetilke sadimo v hladne dele vrtov, v nekoliko vlažno zemljo.

Ene lepših jeseni cvetočih trajnic so hermelike, *Sedum spectabile* in *Sedum telephium*. Odlikujejo se po velikih ploščatih socvetjih in lepi obliki rasti. Večina sort hermelik zraste do 50 cm, z majhnimi odstopanji navzdol in navzgor. Sadimo jih na sončne lege, v odcedna tla. Niso pa lepe samo med cvetenjem. Uvrščamo jih namreč med tiste trajnice, ki privlačijo pozornost od pomladi, ko mladi poganjki pogledajo iz zemlje, do pozne jeseni in še celo pozimi. Jeseni se namreč njihova stebela in socvetja zelo lepo posušijo in krasijo vrt tudi v zimskem času, okrašena z ivjem ali snegom.

Tulipan

V mnogim pomeni na lepšo okrasno čebulnico, tako močan je njegov cvet in tako nežno razpozdavljen v pomladnem utru. Našli ga bomo na vrtu, v skajnjaku, na trati in v posodah. In valeri cvet bomo izbrali to jesen?

www.valentinsvetuje.si